

Bases per a un nou MODEL PEDAGÒGIC

**FITA – I
Juliol 2018**

Contingut

1.	PRESENTACIÓ	3
2.	LA VISIÓ – HORITZÓ COMÚ	5
I.	Els 10 trets de la xarxa d'escoles que volem	5
II.	24 Propostes de la comunitat educativa marista	5
III.	Perfil de l'alumnat - què volem treballar amb els infants i joves?	6
3.	MODEL PEDAGÒGIC	7
I.	ESSÈNCIES MARISTES.....	7
II.	SUBSTRAT PEDAGÒGIC.....	9
III.	PROPOSTA METODOLÒGICA	10
	A. INGREDIENTS DE L'APRENTATGE	11
	B. ELEMENTS CLAU DE L'APRENTATGE	12
	C. METODOLOGIES	14
	REMARQUES SOBRE LA LECTOESCRITURA	19
	REMARQUES SOBRE L'AVUACIÓ	21
4.	ELS ROLS DE L'ALUMNAT, EL PROFESSORAT I LA FAMÍLIA.....	23
I.	ROL DE L'ALUMNAT	23
II.	ROL DE L'EDUCADOR	24
III.	ROL DE LA FAMÍLIA	25
5.	ROL DE LA TECNOLOGIA DIGITAL	26
6.	ESTRUCTURA DE CICLES I ETAPES.....	29
7.	ANNEX. METODOLOGIES	31
8.	FONTS D'INSPIRACIÓ DE LA PROPOSTA PEDAGÒGICA.....	35
9.	BIBLIOGRAFIA	39

1. PRESENTACIÓ

El projecte Maristes Xarxa Innovació ens ha de permetre posar el focus en l'aprenentatge, actualitzar la proposta pedagògica a les nostres escoles i construir una veritable xarxa intel·ligent d'innovació.

Des de l'inici ha estat un projecte de cocreació de tota la comunitat educativa. Durant el curs escolar 2016-2017, alumnes, educadors, famílies, animadors, exalumnes i antics professors van fer aportacions per transformar l'educació als nostres centres. Aquest procés es va concretar en la formulació de **24 propostes** i en la definició dels **10 trets de la xarxa d'escoles que volem**.

Durant el curs 2017-2018, el projecte va entrar en la fase FITA-I, que consistia a fer una primera definició del nou model pedagògic per a les escoles maristes, cohesionant, complementant i fonamentant la seva missió i visió.

Un equip format per persones de diversos centres i etapes¹ va dedicar temps a crear el nucli de la proposta amb l'assessorament d'experts en el camp de l'educació i els processos d'innovació. Posteriorment, les comissions d'innovació, els equips directius i els equips pedagògics dels centres hi van fer les seves aportacions, que van quedar recollides en aquest document. A la trobada anual d'equips directius que va tenir lloc a les Avellanès el mes de juliol de 2018, tots els centres van mostrar el seu suport i compromís per acollir aquest document com la guia per orientar les properes passes en els anys que venen.

El document que presentem, doncs, són les **bases del nou model pedagògic per a les escoles maristes de Catalunya**. Abasta totes les etapes educatives, des de Llar d'infants fins al Batxillerat².

El punt de partida del nou model és el **perfil competencial** que proposem a les famílies per als seus fills i filles, el nostre alumnat. Per fer-ho, s'ha partit dels quatre pilars que Delors (1996) planteja com a fonaments de l'educació del segle XXI: *saber conèixer, saber fer, saber conviure i saber ser*. Els trets que configuren aquest perfil mostren el que les escoles maristes ajudaran a viure als infants i joves mentre siguin a l'escola. No se'n fa, doncs, un plantejament finalista, com si fossin objectius a assolir en acabar el pas per la darrera etapa de l'escola, sinó una experiència de vida acompanyada. Amb el perfil de l'alumnat completem l'horitzó comú de les nostres escoles.

A partir d'aquí, es descriuen els elements de l'ecosistema necessari per aconseguir que els infants i joves puguin viure el que els volem oferir d'una manera complementària, gradual i eficient.

Les bases d'aquest ecosistema d'aprenentatge són el que anomenem **essències maristes**. Bevem de l'experiència viscuda al llarg de més de 200 anys i som fidels a la missió que tenim encomanada, de manera creativa. Les intuïcions educatives de Marcel·lí Champagnat són plenament vigents i donen una forta identitat al nostre projecte.

La base del model integra els enfocaments psicopedagògics més actuals que ofereixen els darrers

¹ L'equip el formaven Joan Pifarré (Maristes Montserrat, Lleida), Estrella Fustel (Maristes La Immaculada, Barcelona), Àlex de la Fuente (Maristes Champagnat, Badalona), Xavier Alacid (Maristes Rubí, Equip d'Educació Fundació Champagnat), Maite Lacasta (Maristes Sants-Les Corts, Barcelona, Equip d'Educació Fundació Champagnat), Mar Cano (Maristes Champagnat, Badalona, Equip de Coordinació MXI), Pep Tort (Maristes Igualada, Equip de Coordinació MXI) i Pep Buetas (Maristes La Immaculada, Barcelona, Equip de Coordinació MXI). L'equip agraeix a la institució l'oportunitat generada per realitzar aquest treball, així com la col·laboració de Maria Gaus (Maristes Valldemia, Mataró) i Olga Ginestà (Maristes Igualada), per la seva participació puntual com a especialistes en les etapes primerenques; a Núria Serrat i Susanna Arànega (IL3-Universitat de Barcelona), per posar llum en el debat metodològic, i a Miquel Àngel Comas, per oferir perspectives i sentit en tot el camí que realitzem a Maristes Xarxa Innovació, en el seu rol d'assessor del projecte.

² Al llarg del document es fan referències a les 24 propostes i als 10 trets de la xarxa d'escoles que volem.

informes i estudis realitzats per la UNESCO i les principals universitats a través del pensament dels seus autors de referència³. D'altra banda, en la definició dels elements de l'ecosistema ens hem ajudat de les dinàmiques que el projecte Escola Nova 21 ha proposat en el seu programa per esdevenir *escoles avançades*⁴.

Aquestes bases ens han permès identificar i descriure els **ingredients de l'aprenentatge** que ha de tenir l'escola marista, ingredients que s'han de combinar de manera creativa i amb l'ús de diverses **metodologies**. Altres elements importants a considerar són la comprensió dels **rols** que alumnat, educadors i família han de jugar, així com l'enfocament de l'**avaluació** o el paper que la **tecnologia** ha de tenir en la nostra proposta educativa.

Els equips educatius tenen ara el repte de desenvolupar *hàbits intel·ligents d'innovació* a nivell col·lectiu i a nivell individual. En buscar la millor concreció de les bases del model pedagògic per al propi centre, caldrà trobar procediments i experiències que facin de Maristes Xarxa Innovació un projecte sostenible en el temps i sempre actualitzat.

Coordinació Maristes Xarxa Innovació

³ Vegeu l'apartat de *Fonts d'inspiració de la proposta educativa*.

⁴ Maristes Girona participa del programa Escola Nova 21.

2. LA VISIÓ – HORITZÓ COMÚ

La visió del projecte Maristes Xarxa Innovació ha estat creada per la comunitat educativa i consta, principalment, d'aquests elements: els 10 trets de la xarxa d'escoles que volem, les 24 propostes de la comunitat educativa i el perfil competencial de l'alumnat.

I. Els 10 trets de la xarxa d'escoles que volem

Escoles...

- ... Que són espai d'humanitat i d'evangeli
- ... Que personalitzen i acompanyen
- ... Que eduquen el món interior
- ... Transformadores de l'entorn, la societat i el món
- ... Que defensen i promouen els drets dels infants
- ... On tota la comunitat aprèn
- ... Amb una cultura avaluativa transformada
- ... Que formen una xarxa intel·ligent d'innovació
- ... Amb metodologies actives, eficaces i coherents
- ... On els espais parlen i eduquen

II. 24 Propostes de la comunitat educativa marista

Eduquem com a comunitat, amb els valors maristes.	Acompanyem els infants i joves per a un desenvolupament integral	Potenciem relacions personals de qualitat	Repensem l'estructura de cicles i etapes	Volem educadors que acompanyin, transmetin passió i creixin humanament i professionalment
Eduquem en valors, repensem el currículum, l'alumne al centre	L'educació emocional és la base: si hi ha emoció, hi ha aprenentatge	Aprenem per a la vida, amb gust	Apostem per les metodologies actives	Apostem pel treball per projectes
Fem lloc a l'art, la cultura i les habilitats comunicatives	Un món de llengües	Tecnologia amb un bon ús? Sí gràcies!	Aprenem a connectar amb la terra	Repensem: deures, reptes, tasques motivadores...
Integrem una nova cultura avaluativa	Temps d'esbarjo, tems de salut i creixement	Aprofitem el potencial educatiu dels espais	Vetlem per l'equipament i disseny dels espais interiors	Eduquem més enllà de l'aula
Siguem comunitat d'aprenentatge	Organitzem horaris i recursos amb flexibilitat, partint de l'alumne	Una gestió més eficient per a un servei educatiu millor	Potenciem la xarxa marista	

Trobareu el text complet dels 10 trets i de les 21 propostes al www.maristesxarxainnovacio.cat

III. Perfil competencial de l'alumnat

APRENDRE A CONÈIXER

1. Ser responsable del seu aprenentatge, amb autonomia i autoregulació, que el predisposi a tenir actitud d'aprenent al llarg de la vida.
2. Desenvolupar la curiositat i la capacitat de pensar per ell mateix de forma crítica i creativa, fent preguntes significatives.
3. Tenir unes bases sòlides de coneixement, que sàpiga crear-ne de nou i que en gaudeixi.
4. Adquirir estratègies d'aprenentatge i de coneixement per aprendre a aprendre des de l'esforç individual i la interacció col·laborativa amb els altres.
5. Ser capaç d'analitzar, seleccionar, ordenar, sintetitzar, contrastar i generar informació complexa amb rigor.

APRENDRE A CONVIURE

1. Apropiar-se als altres i a les seves necessitat de forma respectuosa, acollidora i empàtica.
2. Desenvolupar la sensibilitat i el compromís necessaris per esdevenir agent actiu de transformació social, orientat a la cura de les persones i del medi ambient, des de la consciència cívica i la defensa del bé comú.
3. Desenvolupar el sentit de pertinença i vinculació a la comunitat més propera.
4. Promoure la participació, el respecte i la convivència en entorns de diversitat, fent present totes les veus i escoltant-les.
5. Tenir criteris i actituds per ser ciutadà del món, descobrir l'actitud de servei com fonament de la comunitat i valorar la interdependència dels uns amb els altres.
6. Utilitzar el diàleg i la mediació com a estratègies que fomenten la cultura de la pau.

APRENDRE A SER

1. Comprendre la construcció de la pròpia identitat personal com un procés dinàmic.
2. Descobrir-se com a subjecte de dret i deures vers els altres i la comunitat.
3. Conèixer i aprendre a gestionar les pròpies capacitats, les emocions i els àmbits de creixement personal.
4. Desplegar el propi potencial, basat en un creixement harmònic i en l'equilibri personal.
5. Tenir eines i criteris per prendre decisions, de manera crítica i constructiva, i assumir-ne la responsabilitat.
6. Tenir la fortalesa interior necessària per assumir nous reptes i desenvolupar la capacitat de resiliència.
7. Sentir-se feliç, estimar la vida i admirar-ne la seva bellesa.
8. Integrar i viure amb autenticitat valors que humanitzen la persona i la societat, inspirats en el camí de Jesús de Natzaret, a l'estil de Maria i Marcel·lí Champagnat.
9. Valorar l'amor al treball, el gust per la feina ben feta, l'esforç, la constància i la superació personal com a fonaments per a la construcció del seu projecte de vida.
10. Copsar el sentit transcendent de la vida, la connexió amb un mateix, els altres i la natura, a través de la interioritat i l'espiritualitat.

APRENDRE A FER

1. Transferir i aplicar els aprenentatges en diversos contextos i situacions.
2. Desenvolupar una mirada positiva i comprensiva davant l'error propi i dels altres, com a font d'aprenentatge.
3. Saber trobar temps de silenci i reflexió personal per interioritzar els aprenentatges.
4. Viure els reptes de manera positiva i respondre-hi amb flexibilitat, cercant solucions creatives i alternatives.
5. Saber treballar en equip, cooperativament i amb corresponsabilitat.
6. Comunicar-se eficaçment en diversitat de contextos i amb diferents llenguatges.
7. Desenvolupar la capacitat de lideratge de manera constructiva.
8. Fer un ús ètic i responsable dels recursos (tecnològics, mediambientals, etc.).

3. MODEL PEDAGÒGIC

La proposta de model pedagògic parteix, dona cohesió i fonamenta els **10 trets de la xarxa d'escoles que volem** i connecta amb moltes de les **24 propostes²** de la comunitat educativa, elaborades durant el procés participatiu del curs escolar 2016-2017.

Per explicar el model pedagògic utilitzarem la imatge de la terra amb les seves diverses capes: la roca mare, el subsòl i la capa superficial.

La roca mare serien les **ESSÈNCIES MARISTES**. És la base del model i fa èmfasi en el més genuí del nostre estil i els nostres valors, que han d'amarar tot el model pedagògic.

Descansant sobre la roca mare, el subsòl ve format per un entramat de cultures que formen el **SUBSTRAT PEDAGÒGIC** del model. Aquestes cultures expressen els anhels, valors, coneixements, troballes, intuïcions i actituds que donen sentit al procés d'ensenyament-aprenentatge que volem viure a les nostres escoles i l'actualitzen. És en aquest substrat pedagògic on creixerà l'aprenentatge, on han de pouar els alumnes i, sobretot, els educadors, per desenvolupar la missió educativa marista i per assolir el que expressem al perfil de l'alumne.

Després del subsòl trobem la capa superficial, la **PROPOSTA METODOLÒGICA**. És la part més visible i concreta. Aquesta proposta presenta els següents components:

- **Ingredients de l'aprenentatge:** són els trets que haurien de ser presents a l'aprenentatge que es viu a les nostres escoles, més enllà de les metodologies utilitzades.
- **Elements clau o enfocaments de l'aprenentatge:** són aquells aspectes de l'aprenentatge transversals a la proposta metodològica, des dels més petits fins als més grans, basats en les aportacions de la neuroeducació.
- **Metodologies principals o troncales:** són les metodologies que aglutinaran bona part del treball proposat a l'escola per tal de poder assegurar el desenvolupament competencial de cada un dels nostres alumnes d'una forma integrada. Hi ha una proposta per a cada de cada etapa i estan connectades de manera coherent.
- **Recursos o estratègies metodològiques complementàries:** completen la proposta metodològica, donaran flexibilitat i oferiran més possibilitats de personalitzar les propostes als alumnes, segons les seves característiques i necessitats.

Proposta metodològica
Metodologies complementàries
Metodologies principals
Elements clau o enfocaments
Ingredients aprenentatge

Substrat pedagògic
Cultures i enfocaments que
aporten sentit

Essències maristes
Missió, valors, estil

² La proposta presentada connecta directament amb vint de les 24 propostes de la comunitat educativa i amb nou dels 10 trets de la xarxa d'escoles que volem. Les que no tenen una relació directa són les que fan referència als espais o al funcionament de la xarxa i que s'abordaran en el desenvolupament posterior del projecte.

I. ESSÈNCIES MARISTES

Impregnen i configuren la nostra proposta educativa. La primera de les 24 propostes de la comunitat educativa marista diu: “Eduquem com a comunitat, amb valors maristes” i la segona, “Acompanyem els infants i joves per a un desenvolupament integral”. El primer tret de la xarxa d’escoles que volem expressa que volem “Escoles que siguin espai d’humanitat i d’evangeli”.

Missió, valors, estil

La missió marista consisteix a evangelitzar a través de l’educació. L’educació és un mitjà excel·lent per acompanyar els infants i joves en les etapes en què es posen les bases del que serà la seva vida i, de retruc, la de la societat futura. És l’oportunitat d’oferir un camí de creixement personal que els ajudi a descobrir la dimensió de l’altre, la dimensió de la comunitat propera i global, les dimensions de la interioritat i de la transcendència, oferint la proposta vital de Jesús de Natzaret des del respecte més profund a la persona. Es tracta de donar-los les eines necessàries perquè puguin desenvolupar el seu talent i les seves competències; que puguin construir el seu projecte de vida, amb capacitat de somiar, de crear, de remuntar i superar dificultats, de transformar la realitat buscant el bé comú i la justícia global. En definitiva, es tracta que puguin tenir una vida plena, alegre i esperançada. Tota l’acció educativa que es realitza a les escoles maristes ha d’anar encaminada a aquesta finalitat. Els continguts, les matèries, les metodologies, l’organització, els espais, etc. no són més que instruments per arribar a aquesta finalitat i en cap cas els hem de convertir en un fi.

La missió marista es desenvolupa en el temps sostinguda en uns valors que la fan única. Uns valors que emanen de l’experiència genuïna de Marcel·lí Champagnat i els primers germans, inspirats i acompanyats per la figura de Maria de Natzaret. Aquests són els cinc valors que ens caracteritzen (Missió Educativa Marista, 1998):

- Presència
- Senzillesa
- Esperit de família
- Amor al treball
- A la manera de Maria

La tasca educativa als centres maristes ha de desprendre el perfum que aporten aquests valors, en els grans gestos i, sobretot, en els petits gestos. Expressen una manera d’entendre la vida i una manera de viure-la. Aporten unes claus d’èxit per a la finalitat que tenim encomanada. Uns valors que expliquen una manera de fer i que, amb el temps, esdevenen una manera de ser.

En el camí de construcció vital que els infants i joves tenen per davant, els educadors i les obres educatives maristes hi són per acompanyar-los. **Acompanyar** vol dir ser al costat, ser-hi present, amb consciència. Acompanyar és conèixer-los i saber personalitzar. Acompanyar és una manera d’estar que neix de saber que les persones estem connectades, que totes compartim un somni comú. És el que ens transmet l’expressió africana *ubuntu*: “Jo sóc perquè nosaltres som”. Acompanyar seguint l’estil de Jesús de Natzaret quan es posa a caminar amb els deixebles d’Emmaús. Acompanyar, en el nostre cas, és saber estar al costat dels més vulnerables, com ho són també els infants i joves.

L’**acompanyament**, doncs, ha de ser l’element més característic i tangible de la nostra proposta educativa, tant a nivell individual com grupal. Perquè això sigui així, cal comprensió profunda i

determinació, tant per part dels educadors com de cada un dels centres que formen la xarxa d'escoles maristes.

II. SUBSTRAT PEDAGÒGIC

Sobre la base de les essències maristes, el substrat pedagògic ve format per un entramat de cultures que beuen de la tradició educativa marista, genuïna i autèntica, i també de les tendències educatives actuals. Aquestes cultures expressen els anhels, valors, coneixements, troballes, intuïcions i actituds que donen sentit al procés d'ensenyament-aprenentatge que volem viure a les nostres escoles i l'actualitzen. Estan presents de manera interconnectada i són part de l'aire que s'ha de respirar a l'escola marista.

Diverses de les 24 propostes de la comunitat educativa i dels 10 trets de la xarxa d'escoles que volem connecten amb aquest substrat pedagògic, fent referència a aquest tarannà i manera de fer i de ser. Per citar-ne alguns: la tercera proposta expressa el desig que "potenciem relacions personals de qualitat"; la quarta, "volem educadors que acompanyin, transmetin passió i creixin humanament i professionalment"; o l'onzena, "Fem lloc a l'art, la cultura i les habilitats comunicatives". El quart tret diu que volem escoles "transformadores de l'entorn, la societat i el món", i el sisè, escoles "on tota la comunitat aprèn".

1. Cultura vocacional

Tota acció educativa està orientada a acompanyar la persona en el seu creixement perquè pugui descobrir la potencialitat de la seva vida des de la perspectiva de la vocació, entesa aquesta com a camí de realització personal vers la felicitat personal i col·lectiva.

2. Cultura de la trobada

Les relacions interpersonals i la vida de la comunitat educativa han de promoure la trobada autèntica entre persones i entre cultures, que guanyi a la cultura de la indiferència.

3. Cultura transformadora

Configurar el marc estructural i pedagògic per educar per al desenvolupament i la sostenibilitat. Una cultura que no sigui "adaptativa" al món injust en què vivim, sinó que permeti transformar-lo en la cerca del bé comú i la justícia global.

4. Cultura del pensament

L'esperit del bon pensament és present arreu, el pensament individual i de grup és valorat, es fa visible i es promou de forma activa com a part de les experiències quotidianes i habituals.

5. Cultura de la indagació (experimentació, científica, pràctica reflexiva)

La vida és oportunitat d'aprendre. La curiositat, el desig de conèixer i de millorar des de la pròpia reflexió es traspuen en el dia a dia de l'escola, en tots els àmbits, mostrant alhora el rigor i el plaer que suposa el fet d'aprendre i fer-ho de manera compartida.

6. Cultura emprenedora

Respirar l'hàbit i les ganes d'endegar nous projectes i iniciatives ben estructurades que des de diversos àmbits promoguin l'autonomia, la participació, la solidaritat, la cooperació, la creativitat, la innovació i el desenvolupament per tal de donar resposta a necessitats i problemes del quotidià.

7. Cultura *maker*

Estar immersos en una manera de fer que, davant de necessitats reals, ens ajuda a passar de ser consumidors a creadors i productors de continguts, recursos i solucions pràctiques, posant èmfasi en l'aspecte social d'aquest aprenentatge.

8. Cultura emocional i artística

Les emocions hi compten i es tenen per molt valuoses. La cura de les persones i de la comunitat són palpables. L'aprenentatge connecta amb emocions positives. S'ensenya a reconèixer i a gestionar les emocions. I aquestes s'expressen a través de mostres plàstiques, musicals, escèniques... però també a través de les relacions interpersonals, l'educació, la convivència amb un mateix i amb els altres... En definitiva, en l'art de viure i conviure.

III. PROPOSTA METODOLÒGICA

Elements claus de l'aprenentatge i la proposta metodològica, tangible i concreta.

El nucli de les 24 propostes de la comunitat educativa gira entorn de la proposta metodològica. Moltes de les propostes són explícites: "Eduquem en valors, repensem el currículum, l'alumne al centre" (n.6); "L'educació emocional és la base, si hi ha emoció hi ha aprenentatge" (n.7); "Apostem per metodologies actives" (n.9); "Apostem pel treball per projectes" (n.10). També els 10 trets projecten una visió sobre la proposta metodològica: volem "escoles amb metodologies actives, eficaces i coherents", "escoles que eduquen el món interior" i "escoles que personalitzen i acompanyen".

La proposta metodològica inclou:

- A. *els ingredients de l'aprenentatge*
- B. *els elements clau o enfocaments de l'aprenentatge*
- C. *les metodologies*

A. INGREDIENTS DE L'APRENTATGE

Abans d'entrar en la proposta de les metodologies concretes a utilitzar, oferim els ingredients que haurien de ser presents en el procés d'aprenentatge a les escoles maristes. Pensem que la reflexió sobre la presència d'aquests ingredients en les oportunitats d'aprenentatge generades enriqueix la reflexió sobre l'ús de diverses metodologies.

	CENTRAT EN LA PERSONA Aprenem amb més profunditat quan som protagonistes del nostre procés d'aprenentatge.
	BASAT EN EL PENSAMENT Aprenem a pensar amb destresa, utilitzant processos cognitius complexos.
	SOCIAL Quan l'aprenentatge és compartit es construeix amb més riquesa des de la diversitat i fem possible la co-creació.
	HOLÍSTIC Aprenem millor quan impliquem el cor, la ment, el cos i l'esperit.
	AUTÈNTIC Aprenem amb sentit a partir d'entorns reals i els transferim a contextos diferents.
	BASAT EN EL REpte Els reptes ens motiven, ens mouen a esforçar-nos, superar-nos i ens activen per aprendre.
	INTERCONNECTAT Aprenem a conèixer el món connectant el coneixement des d'una perspectiva competencial i globalitzadora.
	TRANSFORMADOR Aprenem per construir un món millor i contribuir al bé comú.
	VISIBLE Fem evident el que aprenem i ho expressem amb diversitat de llenguatges.
	EMOCIONANT Aprenem quan ens activem, ens commovem, quan ho considerem important per a nosaltres, quan hi ha sorpresa i motivació.

B. ELEMENTS CLAU DE L'APRENTATGE

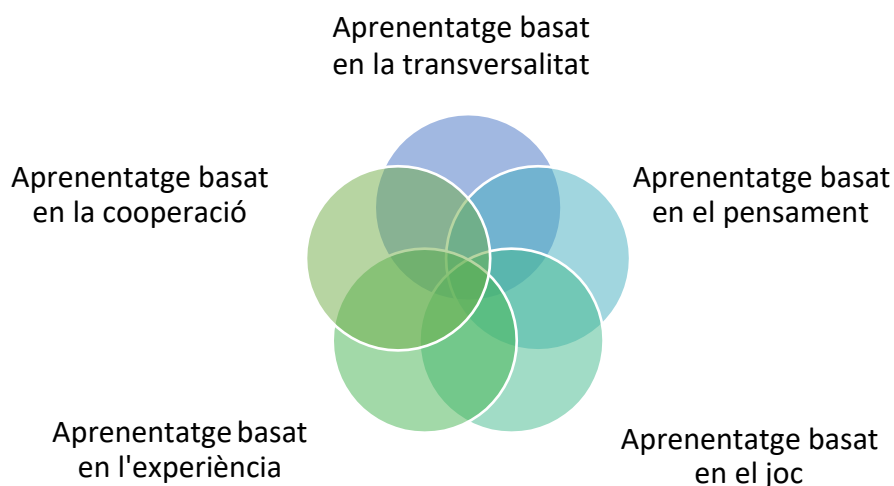
Són els enfocaments que afavoreixen un millor procés d'aprenentatge perquè s'adeqüen a la manera com les persones aprenem, amb una base científica que ho demostra. Aquests **enfocaments** ens serveixen de guia, impregnen l'aprenentatge i les metodologies emprades.

A. Aprenentatge basat en la transversalitat

Cal cercar la globalització de l'aprenentatge, que un enfocament competencial ens facilita. Com que aprenem millor quantes més relacions establim al cervell, la transversalitat afavoreix el desenvolupament d'unes competències de manera integrada. Ens hi ajudarà mirar d'interconnectar contínuament els continguts de les diverses matèries i dels àmbits de coneixement al voltant de projectes, la resolució de problemes o la superació de reptes.

B. Aprenentatge basat en el pensament

Cal ensenyar a pensar de manera curiosa i destra. Les habilitats de prendre decisions i de resoldre problemes complexos són especialment rellevants en el segle XXI. Els infants i joves requereixen unes habilitats de pensament que van més enllà de la memorització de continguts. El desenvolupament d'aquestes destreses es multiplica si s'apliquen durant els processos d'aprenentatge a mode d'infusió. Cal animar els alumnes perquè utilitzin aquestes formes de pensament superior i explorin amb profunditat el que estan aprenent en el currículum general i en el com ho aprenen. La finalitat és que aquestes habilitats romanguin en ells per sempre i siguin capaços d'aplicar-les al llarg de la seva vida dins del quotidià.

C. Aprenentatge basat en el joc

El joc ens predisposa psicològicament a una experiència positiva, de manera que pot afavorir que s'obrin les portes als aprenentatges complint unes condicions favorables. La incorporació de dinàmiques, mecàniques i elements pròpies del joc afavoreix la motivació, l'atenció, la interacció i, per tant, l'aprenentatge. A més, aprofitar el joc en l'aprenentatge és aprofitar quelcom molt propi de les edats de la infantesa i la joventut i és potenciar que visquin plenament aquestes etapes.

D. Aprenentatge basat en l'experiència

L'experiència connecta amb el global de la persona: les emocions, el món interior, la cognició, el moviment, els sentits, la transcendència, etc. Suposa la descoberta, l'exploració, l'assaig i l'error, l'experimentació, el coneixement i, finalment, la integració. L'experiència transforma la informació en un aprenentatge que té significat, és utilitzable i té un impacte en el comportament de la persona.

E. Aprenentatge basat en la cooperació

L'aprenentatge és un acte amb una important dimensió social que es dona de manera natural. Cal promoure uns processos d'ensenyament i aprenentatge que s'enriqueixin gràcies al desenvolupament personal i interpersonal, i les interaccions que es puguin donar entre el jo i els altres. La interacció amb els altres (iguals, adults, més petits o més grans) el potencia enormement. Cooperar és tenir un interès real per l'altre, pels altres, i cerca l'assoliment d'objectius comuns. La relació d'interdependència positiva entre les persones es fa evident, ens fa créixer, ens obre a la realitat de l'altre, ens hi fa sensibles i desenvolupa l'ètica de valors com ara la compassió i la solidaritat.

Tots aquests enfocaments fan entrar en joc elements decisius en el procés d'aprenentatge, segons explica científicament la neuroeducació: *la motivació, l'emoció, el moviment, la imitació, la curiositat, el repte, la sorpresa, la socialització, l'experiència i la transversalitat.*

A l'hora de proposar les metodologies a implementar, hem tingut present el tret de la xarxa d'escoles que volem, *Escoles amb metodologies actives, eficaçes i coherents*, i les propostes que fan al·lusió a la metodologia de les 24 propostes que va elaborar la comunitat educativa.

Tal com es pot apreciar en el perfil d'alumne proposat, és clar que **les finalitats educatives de l'escola marista van més enllà d'assolir objectius acadèmics**. S'imposa, doncs, un enfocament competencial propi de les **metodologies que posen l'alumne al centre**.

La complexitat és una de les característiques principals de la societat del segle XXI i les competències que caldrà ajudar a desenvolupar en l'alumnat els han de permetre interactuar-hi de manera eficaç. Està demostrat que desenvolupar competències personals i socials són un fonament per a assolir aprenentatges de forma més sòlida: un major autoconeixement i una major comprensió dels altres afavoreix el compromís amb activitats d'aprenentatge més complexes, incorporar diferents perspectives, reflexionar i desenvolupar el propi coneixement, habilitats i creences.

A l'hora de pensar les metodologies a utilitzar, cal tenir en compte que no totes persegueixen els mateixos objectius i que una metodologia pot respondre a diversos propòsits. Això, juntament amb el nostre caràcter dinàmic i flexible, fa que no ens definim com una 'escola-mètode', sinó que proposem una **combinació de diverses metodologies**.

En fer aquesta combinació caldrà tenir clar amb quines finalitats utilitzem una o altra metodologia i caldrà saber trobar l'equilibri en el tipus d'experiències d'aprenentatge.

D'una altra banda, la combinació de metodologies ens permetrà donar millor resposta a la diversitat de l'alumnat, pel que fa al seu ritme i al seu estil d'aprenentatge, i anar incorporant noves metodologies en el futur per atendre noves necessitats i/o oportunitats, d'una manera coherent, raonada i justificada, com a mitjà per a aconseguir les finalitats educatives.

Pel que fa als docents, està estudiat que els qui tenen un major impacte amb la seva acció educativa són aquells que aconsegueixen tres tasques principals: la *gestió de l'espai d'aprenentatge* (estructura); el *clima a l'espai d'aprenentatge* (suport); i l'*activació cognitiva* (compromís i repte). És per això que els educadors solen optar per combinar diferents metodologies.

Si la ciència s'ocupa d'identificar els mecanismes i l'impacte dels diferents enfocaments pedagògics, l'*art* consisteix a utilitzar i combinar eficaçment diferents metodologies per aconseguir l'efecte desitjat.

Hem optat, doncs, per aquelles metodologies que ens ajuden a aconseguir les nostres finalitats educatives de manera més eficaç.

Proposem unes **metodologies principals o troncales**, que permetin **identificar clarament una manera habitual de treballar a cada etapa**. Això vol dir que **la major part del projecte curricular haurà de quedar articulat i ser treballat a través d'aquestes metodologies**.

De manera complementària, proposem altres **recursos o estratègies metodològiques**, alineades amb els plantejaments del model, que ampliaran les possibilitats d'adaptació tant a l'alumnat com als educadors.

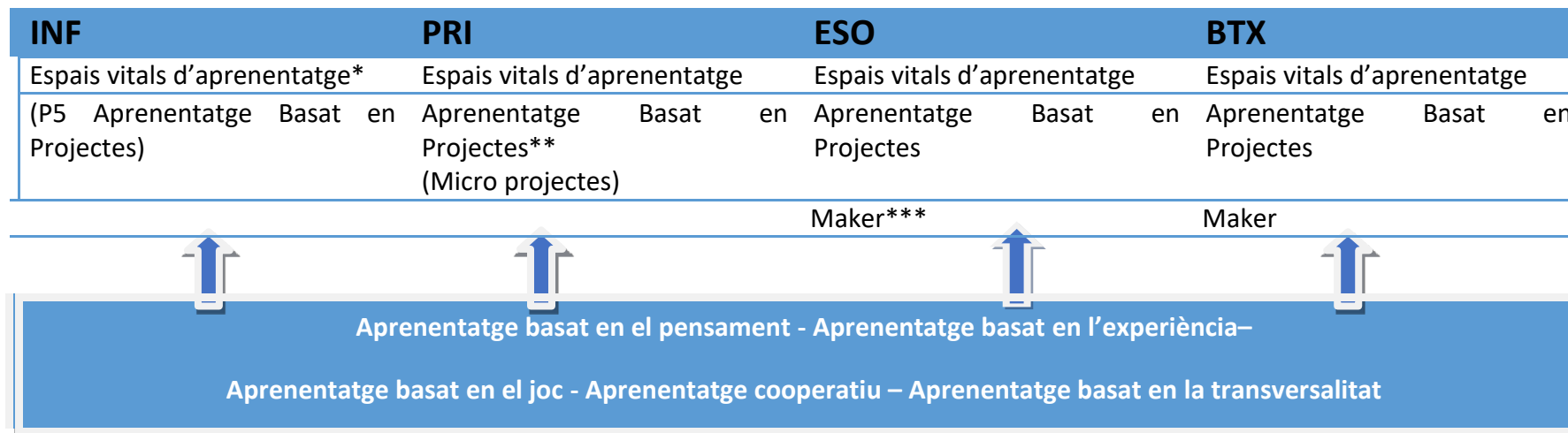
A l'hora de definir els temps d'aprenentatge, caldrà tenir en compte que certes competències requereixen un treball i un temps específic.

Plantegem un pas coherent entre les etapes, potenciant la continuïtat i l'ampliació de propostes a mesura que avancen l'escolaritat i les possibilitats dels infants i joves

En els quadres següents s'exposa la proposta metodològica.

PROPOSTA de METODOLOGIES PRINCIPALS o TRONCALS

Relatiu a com es duu a terme el procés d'ensenyament-aprenentatge

*Espais vitals d'aprenentatge

Espais dins i fora de les parets d'una aula –tipus ambients- plens d'oportunitats d'aprenentatge ben dissenyades per donar resposta a la diversitat d'infants i joves, de manera que és impossible no aprendre-hi. Són vitals perquè et fan sentir viu, ple de vida.

Aquests espais han de tenir aquestes característiques:

- **PREPARATS:** d'acord amb les necessitats de desenvolupament dels infants i joves al llarg de la vida.
- **SEGURS:** emocionalment i físicament.
- **AMB OPORTUNITATS CONTÍNUES D'APRENTATGE:** és impossible no aprendre-hi, amb diversitat i multiplicitat de recursos i propostes.
- **ACOMPANYATS DE L'ADULT:** El rol de l'educador és el de facilitador i acompanyant. Poden ser més o menys dirigits per part de l'educador; i cal prendre distància, observar, donar retroalimentació ajustada, documentar el procés i els aprenentatges assolits per l'alumnat, etc.

**Aprenentatge basat en projectes (ABP)

Amb els projectes potenciem l'aprenentatge de molts elements que són a la base del paradigma que es dibuixa per a l'educació del segle XXI: capacitat d'aprendre al llarg de la vida, en qualsevol moment i lloc; habilitats per donar respostes a problemes de la vida real; esperit crític i ètic per utilitzar adequadament les noves tecnologies i diversos mètodes de treball, indagació i investigació; destreses per desenvolupar el pensament crític, analític i creatiu; habilitats socials pròpies de la cooperació i la col·laboració en el treball en equip.

Els projectes fan present els reptes, possibiliten desenvolupar les competències i evidenciar la transversalitat en els coneixements de diversos àmbits i poden prendre formes molt diverses: aprenentatge-servei (ApS), projectes de comprensió, projectes maker, projectes d'investigació/recerca, etc.

***Maker

Basat en la filosofia DIY (*do it yourself*) i DIWO (*do it with others*), són projectes que enfatitzen l'aprenentatge a través de l'experiència creant tot allò que puguis imaginar o construir per un mateix o amb altres. Projectes orientats a indagar profundament en una necessitat a cobrir o un problema a resoldre abans de plantejar diferents solucions, seleccionar-ne les més prometedores, construir-les i anar millorant-les constantment fins arribar a la solució definitiva. S'apliquen a necessitats reals i es busquen solucions pràctiques amb un impacte social positiu a través d'activitats de fabricació tecnològica, robòtica, impressió 3D, metal·lúrgia, fusteria, digital, etc.

Volem transmetre als infants i joves maneres alternatives i autosuficients de fer les coses i veure el món. Acompanyar-los perquè passin de ser consumidors a creadors i generadors de solucions i recursos. El moviment *maker* entronca amb un dels valors més difícils del currículum educatiu: el valor de la innovació. Es tracta doncs d'aprendre a fer a través de l'experiència, gràcies als errors i als encerts, a la resiliència, l'esperit de superació, l'esforç i la constància.

RECURSOS I ESTRATÈGIES METODOLOGIQUES COMPLEMENTÀRIES

Marquem les etapes en què les diferents estratègies poden ser adequades

ESTRATÈGIES-TÈCNIQUES ⁴					
	Cultures	Enfocament	0 a 6 anys	6 a 12 anys	12 a 18 anys
Tècniques de meditació, relaxació, interioritat i atenció plena (<i>Mindfulness</i>)	Vocacional, trobada, transformadora	Experiència			
Assemblees	Transformadora	Experiència			
Debat/diàleg/cercle socràtic	Pensament	Pensament			
Estudis de casos	Indagació	Pensament			
Dilemes morals	Pensament	Pensament			
Aprenentatge basat en problemes (PBL)	Pensament	Pensament			
Aprenentatge basat en reptes (ABR)	Pensament	Transversalitat, cooperació			
Projectes d'aprenentatge i servei (APS)	Transformadora	Transversalitat, cooperació			
Projectes d'emprenedoria	Emprenedora	Pensament			
Ambients	Indagació, emocional	Transversalitat, experiència, joc			
Experiències sensorial i musical	Emocional	Experiència, joc			
Tallers experimentals	Indagació, maker	Transversalitat, experiència			
Treball al laboratori	Indagació, maker	Experiència, pensament			
Tallers de construcció /fabricació (Labs-DIY-DIWO/DIT)	Maker	Experiència, cooperació			
Classe invertida	Indagació	Pensament (analític)			
Gamificació	Emocional, trobada, pensament	Joc, cooperació, transversalitat			
Jocs d'hipòtesis	Pensament	Pensament			
Investigacions en el medi	Indagació	Pensament			
Simulacions	Emprenedora	Experiència, joc			
Classe magistral / <i>Master class</i>	Pensament	Pensament			
Tècniques d'aprenentatge cooperatiu (AC): puzzle/mosaic/trencaclosques, divisió de rendiment per equips (STAD), grups de recerca, grups d'experts (Co-Op), tutories entre iguals	Trobada, indagació	Cooperació, transversalitat, pensament, joc			
Tècniques de <i>Design thinking</i>	Pensament	Pensament, transversalitat			

⁴ Vegeu l'annex sobre metodologies.

REMARQUES SOBRE LA LECTOESCRITURA

L'aprenentatge lectoescriptor és fonament i garantia d'èxit com bé sabem. A les nostres escoles conviuen diversitat de mètodes i enfocaments. En els darrers anys hi ha centres que han adoptat l'enfocament de la consciència fonològica i hi ha una necessitat latent de saber quin és, definitivament, l'enfocament i el mètode que hem de prendre com a escola marista. FITA-I hi ha reflexionat i, després d'estudiar la qüestió amb professors especialistes, vol oferir les següents orientacions, de manera general.

- ***Considerem molt encertades i adequades les orientacions que, en general, ofereix el currículum oficial de l'etapa infantil en relació amb aquest tema.***
- ***Cal apuntar al disseny d'itineraris personalitzats que tinguin en compte tots els mètodes possibles i la seva complementarietat per poder respondre a les necessitats i estils d'aprenentatge de cada alumne.***⁵
- ***Cal vetllar per la coherència de l'enfocament lectoescriptor entre l'etapa d'infantil i el primer cicle de primària.***
- ***Cal avaluar l'eficàcia dels mètodes i els processos emprats, posant atenció no solament als resultats d'eficàcia lectoescriptora, sinó també a altres conseqüències i efectes en l'alumnat. Recomanem que estiguin consensuades a nivell de xarxa d'escoles maristes.***

ORIENTACIONS GENERALS

1. Cal respectar sempre el ritme dels infants, sent conscients que el període d'aprenentatge lectoescriptor s'allarga fins als 6-7 anys (2n primària) i, per tant, convé no forçar el procés.⁶
2. Promoure pràctiques transversals a tots els mètodes: agrupació flexible dels alumnes, tasques d'escriptura autònoma, treball en col·laboració, acompanyament del procés d'apropiació del codi de cada nen, ús de materials diversos i ús social dels textos i gèneres, materials comunicatius reals i interessants, tasques comunicatives de lectura i escriptura, interacció del llenguatge oral i escrit, converses sobre escriptura i lectura.

⁵ Currículum i orientacions educació Infantil, pàgina 22

⁶ Currículum i orientacions educació Infantil, pàgina 126

3. Estimular la consciència fonològica i gràfica ajudant a manipular la llengua des del plaer, el joc i la descoberta.
4. Treballar la *parla* com a previ imprescindible al treball de la lectura i a l'escriptura.
5. Elaborar un projecte d'expressió oral vertical.
6. Tractar la llengua d'una manera més natural, no tant des de la lògica de la lingüística.
7. Fomentar un enfocament més comunicatiu de la llengua.
8. Fomentar la lectura de contes per part de l'adult tant a infantil com a primària (CI), per despertar en ells el gust per la lectura i potenciar el modelatge.
9. Donar moments per a experimentar en la seva escriptura, sigui quin sigui el seu moment d'expressió.
10. Potenciar l'aprenentatge entre iguals.
11. Fomentar l'aprenentatge experiencial, natural i significatiu.
12. Elaborar un bon pla lector a nivell d'escola (l'escola com a gran biblioteca).
13. Potenciar el treball de motricitat fina-gruixuda per estimular zones del cervell que permeten desenvolupar el llenguatge.
14. Flexibilitzar les propostes d'escriptura que es fa als alumnes.
15. Fomentar l'escriptura emocional i espontània.
16. Implicar les famílies en el procés lectoescriptor pel component emocional que hi intervé.
17. Dedicar els recursos necessaris en el anys bàsics per a l'aprenentatge lectoescriptor per poder fer realment efectiva la personalització del procés, la detecció precoç i acció preventiva de possibles dificultats, ja a nivell de parla a EI3.

REMARQUES SOBRE L'AVALUACIÓ

Trets que han de caracteritzar la cultura avaluativa de les nostres escoles

Un dels deu trets que descriuen la xarxa d'escoles que volem del projecte Maristes Xarxa Innovació parla de la cultura avaluativa i, en concret, expressa que volem "escoles amb una cultura avaluativa *transformada*". També la setzena de les 24 propostes de la comunitat educativa marista expressa el desig que "integrem una nova cultura avaluativa".

Aquesta transformació haurà d'incidir en molts aspectes, dels quals en destaquem tres de molt importants:

- Que l'avaluació sigui percebuda i viscuda de manera positiva i constructiva.
- Que la cultura avaluativa arribi a tot i a tothom, perquè partim de la creença que ens cal tenir sempre mentalitat d'aprenent, "tant l'alumnat, el professorat, les famílies i el personal del centre, com la mateixa acció educativa".
- Que volem construir una cultura avaluativa "basada en l'acompanyament", és a dir, que posi en el centre del procés la persona, en la seva globalitat.

Haurem de revisar molts aspectes en relació amb l'avaluació i canviar la mirada que hi projectem. De manera especial, ens cal evitar que el procés avaluatiu es relacioni amb emocions negatives, que estressen en excés i que, per tant, poden arribar a bloquejar l'aprenentatge. Hem d'aconseguir, doncs, que la percepció de l'avaluació, en qualsevol àmbit on es doni, sigui emocionalment positiva i ens obri a l'aprenentatge i a la millora continua.

Posant el focus en el procés d'aprenentatge que du a terme l'alumnat, oferim una sèrie de creences i orientacions generals que haurien de caracteritzar el procés avaluatiu des de la perspectiva de la *cultura avaluativa transformada*.

1. L'educador i l'equip educatiu són els principals agents de canvi de la cultura avaluativa transformada.
2. L'educador cerca el desenvolupament de la potencialitat de cada alumne des de la seva originalitat.
3. L'educador ha de garantir l'acompanyament constant del procés d'aprenentatge.
4. El procés d'avaluació s'ha de fonamentar en la confiança entre l'alumnat i el professorat.
5. Entendre l'aula com a espai de confiança on l'error es considera com a oportunitat d'aprenentatge.
6. L'alumne ha de percebre que l'educador fa de mirall del procés d'aprenentatge que ha seguit. Li reporta preguntes concretes que afavoreixen la reflexió sobre el procés seguit i el que ha après.
7. L'educador ha de tenir habilitats i estratègies per oferir **feedback o retroalimentació** durant tot el procés d'avaluació. Cal que el feedback sigui oportú, pertinent i orientat a l'acció de l'alumne, més que a la persona.
8. Les funcions de l'avaluació són dues: reguladora i acreditativa.
9. L'avaluació és el punt de partida en el procés de disseny d'oportunitats d'aprenentatge i la metodologia a emprar. Cal tenir pensat com es farà el procés abans de l'inici, de manera que l'avaluació es vegi com una dimensió **integrada**, més que no pas una activitat sobrevinguda.

10. **L'objecte d'avaluació** serà l'assoliment de les capacitats i competències, en funció dels seus components (conceptes, fets, procediments, estratègies, valors, actituds, etc.) i el procés ha de donar-se a partir d'activitats contextualitzades i reals (avaluació autèntica).
11. Transmetre la idea que l'avaluació pot ser senzilla, tranquil·la i rica. No és necessari carregar excessivament l'avaluació de punts de control i cal promoure la utilització de diversitat d'eines d'avaluació.
12. L'avaluació és un procés continuat que va més enllà de llocs o temps concrets i que s'ha d'enfocar des d'una perspectiva holística, és a dir, tenint una mirada sintètica global, en què tot el que treballem cal valorar-ho, posar en valor.
13. Cal passar d'una avaluació qualificadora, sancionadora i exclusivament certificadora, a una avaluació que forma part del procés per continuar aprenent al llarg de la vida. L'avaluació com una eina més d'aprenentatge, que ens fa aprendre.
14. La presa de consciència del procés d'aprenentatge i l'assumpció de responsabilitat per part de l'alumne són fonamentals.
15. Quan en el procés d'avaluació intervé l'autorregulació per part de l'alumne, l'avaluació afavoreix exponencialment un aprenentatge més profund; ja que l'avaluació és un procés personal, de coneixement cap a on s'ha d'anar, de revisió del camí que s'ha recorregut i de planificació d'accions per a la millora contínua.
16. El professorat fomenta processos d'autoavaluació, coavaluació i altres mecanismes que basen l'avaluació en l'evidència dels aprenentatges.
17. L'alumne ha de ser coneixedor dels criteris i els instruments d'avaluació. Proposem que la seva definició sigui un procés compartit i de pacte.

Com avaluem?

Davant el procés d'avaluació ens hem de plantejar 5 grans preguntes:

- **PER QUÈ?** Quins objectius busquem... l'evolució de tots els alumnes amb objectius estàndards o valorant l'evolució personal de cada alumne.
- **QUÈ?** Coneixements, estratègies, procediments, actituds, valors, habilitats, capacitats, competències....
- **QUI?** L'avaluació només ha de servir per al mestre o té la finalitat d'ajudar a millorar els aprenentatges dels alumnes? Cal afavorir que cada alumne sigui conscient d'on es troba i de com millorar el seu procés.
- **QUAN?** Pensar on comença i acaba l'avaluació dels nostres alumnes, preveient la possibilitat de reconduir i reajustar situacions d'alguns alumnes en moments clau.
- **COM?** Ha de ser una recollida de dades completa amb un ampli ventall de possibilitats des de diferents punts de vista. Els diferents instruments d'avaluació poden adaptar-se millor a alguns alumnes o altres.

Per la seva banda, el professorat ha d'entrar també en la cultura avaluativa transformada, volent millorar la seva pràctica educativa i sentint que està sempre en procés d'aprenentatge. Si els educadors creixen, els infants i joves creixen. D'aquí que creiem imprescindible que potenciem l'hàbit de la indagació en el professorat, que es fomentin el coaching entre iguals i la pràctica reflexiva. Estem convençuts que la innovació veritable només podrà ser possible si el professorat comprèn i assumeix aquesta dinàmica i l'organització faciliti el màxim de condicions possible perquè això sigui realitat.

4. ELS ROLS DE L'ALUMNAT, EL PROFESSORAT I LA FAMÍLIA.

En parlar dels rols dels agents principals del fet educatiu recollim les sensibilitats expressades en algunes de les 24 propostes de la comunitat educativa marista: la primera proposta diu que "Eduquem com a comunitat" o la sisena, que posem "l'alumne al centre". En la cinquena trobem "volem educadors que acompanyin i transmetin passió". Igualment, un dels 10 trets de la xarxa d'escoles que volem expressa el desig de ser "escoles on tota la comunitat aprèn".

Juntament amb aquestes aspiracions de caire intern, els estudis actuals sobre l'aprenentatge en el segle XXI indiquen clarament la necessitat d'una evolució en el rol tant de l'alumnat, el professorat i la família.

I. ROL DE L'ALUMNAT

Tradicionalment el rol dels alumnes s'ha desenvolupat des d'una perspectiva passiva i receptiva. L'alumne es limitava a assimilar informació i retenir continguts. Proposem un rol dels alumnes més actiu, un rol on es desenvolupin de manera participativa i constructiva per ser actors protagonistes del seu procés d'aprenentatge.

1. Generador de coneixement
2. Constructor, responsable i líder del seu procés d'aprenentatge i cocreador de l'aprenentatge dels altres

1. Generador de coneixement

Mostra una actitud qüestionadora, indagadora, investigadora i reflexiva
 Construeix els nous aprenentatges a partir de coneixements previs
 Proposa temes
 És corresponsable
 Elabora un pensament crític i creatiu
 Aprèn jugant.

2. Constructor, responsable i líder del seu procés d'aprenentatge i cocreador de l'aprenentatge dels altres

Es mostra autònom (hàbits, aprenentatges, joc...)
 És conscient dels hàbits saludables (salut, medi ambient, etc)
 Participa en les activitats que li generen altres
 S'adapta a canvis continuats
 Manifesta motivació
 Frueix de la interacció amb els altres
 Adquireix habilitat per treballar en equip, dialogant, amb capacitat d'escoltar, acceptar i apreciar la diversitat

Perquè l'alumne pugui desenvolupar aquest rol, cal que se senti:

Segur perquè es confia en ell
 Acceptat incondicionalment, apreciat i reconegut
 Part important de la comunitat

II. ROL DE L'EDUCADOR

El rol de l'educador sempre ha estat molt actiu i la seva presència, imprescindible. L'escola oferia l'accés al coneixement i el paper de l'educador era principalment assegurar-ne la transmissió. Avui en dia, però, el rol de l'educador s'ha de reorientar, perquè les necessitats han canviat. En una educació centrada en la persona de l'alumne, l'educador ha de reorientar la seva acció, aconseguint que resulti igualment imprescindible la seva presència, però des d'una altra perspectiva. Es manté intacta la l'essència marista "per educar, cal estimar", tanmateix el rol que se li demana a l'educador és un altre.

1. Aprenent en l'acció, que s'autolidera en un context de col·laboració.
2. Potenciador del rol protagonista de l'alumnat en l'aprenentatge i en el seu creixement com a persona.
3. Coneixedor i promotor de vocacions i talents.
4. Facilitador del procés d'aprenentatge, amb creativitat i flexibilitat, partint de la persona de l'alumne.
5. Acompanyant de la progressió dels aprenentatges.
6. Acompanyant dels infants i joves.

Aprenent en l'acció que s'autolidera en un context de col·laboració.

Motivat, transmet energia positiva, amb ganes d'aprendre cada dia i superar els reptes que van emergint.
S'esforça tots els dies a donar el millor de si a l'alumnat
Reconeix i aprèn dels errors
Organitza la pròpia formació continua
Sap que la innovació i els canvis significatius demanen temps.
Aprofundeix en la pràctica reflexiva.
Interactua amb els altres educadors
Treballa en equip, ajuda i col·labora amb els companys.

Potenciador del rol protagonista de l'alumnat en l'aprenentatge i en el seu creixement com a persona.

Respecta i desenvolupa l'autonomia de l'alumne.
Implica l'alumnat en la participació i/o el desenvolupament d'investigacions per superar reptes.
Implica l'alumnat en el seu aprenentatge i el seu treball.
Fomenta el treball en equip en base al respecte de l'altre.
Promou el desenvolupament de les competències necessàries en l'alumnat perquè siguin 'aprenents per la vida' i 'aprenents al llarg de la vida'.

Coneixedor i promotor de talents i potencialitats.

Coneix els gustos i el potencial de l'alumnat i ho aprofita.
Intenta descobrir allò que se li dona bé a cada persona, sabent que tothom té alguna cosa.
Té altes expectatives amb els alumnes.

Facilitador del procés d'aprenentatge, amb creativitat i flexibilitat, partint de la persona de l'alumne.

Coneix estratègies d'aprenentatge.
Dissenya, organitza i anima escenaris d'aprenentatge
Mostra a l'alumnat on poden trobar coneixements, com adquirir-los per ells mateixos i com saber-los fer visibles, més que no pas impartir-los o transmetre'ls.
Filtra les metodologies i eines que són tendència d'aquelles que realment són útils i que s'adapten al context.
Sap convertir qualsevol situació en una oportunitat d'aprenentatge amb flexibilitat.
Fa preguntes interessants i proposa reptes
Utilitza tecnologies digitals amb destresa i criteri pedagògic.

Acompanyant de la progressió dels aprenentatges
Promou la coavaluació entre alumnes
Desenvolupa la capacitat d'autoavaluació de cada alumne

Acompanyant dels infants i joves
Vetlla per un ambient segur, familiar, de benestar i confiança.
Garanteix la satisfacció de les necessitats bàsiques de l'alumnat.
És conscient que acompanya infants i joves.
Coneix i estima l'etapa de desenvolupament en què es troba l'alumnat
És acollidor amb l'alumnat i les seves famílies.
Crea vincles i promou una acció compartida amb les famílies.
Comunica amb claredat i respecte.
És proper i honest, algú en qui l'alumnat pot confiar.
Prioritza allò personal per sobre de l'acadèmic.
Comprèn els alumnes tal com són sense imposar-los un ideal del que haurien de ser.

III. ROL DE LA FAMÍLIA

La família és un factor cabdal de l'entorn de la persona de l'alumne i pot incidir positivament en el canvi educatiu. La seva implicació pot tenir un rol fonamental en el procés d'aprenentatge de l'alumnat. La família ha de comprendre els nous rols que juguen tant el professorat com l'alumnat en el procés d'aprenentatge. Els ha de reforçar donant-li suport i fent aportacions de manera constructiva.

1. Participació en la generació de coneixement
2. Afavoridor d'un ambient emocional propici

1. Participació en la generació de coneixement

Aporta experiència professional i vital
Facilita la generació relacions de col·laboració i d'aliances amb entitats de coneixement, socials i d'altres
Reforça el rol actiu del seu fill/a en el seu procés d'aprenentatge (indagador, crític, reflexiu, investigador, creatiu)

2. Afavoridor d'un ambient emocional propici

Crea un espai segur i de benestar emocional
Confia en la persona del seu fill/a i en les seves possibilitats
Sosté la gestió emocional que fa el seu fill/a
Aprecia i valora positivament el procés d'aprenentatge que fa el seu fill/a
Estableix una relació constructiva, crítica i de col·laboració amb el professorat
Confia en el projecte educatiu del centre

5. ROL DE LA TECNOLOGIA DIGITAL

Els infants i joves d'avui dia han nascut en una societat on la tecnologia digital forma part de la seva vida. La majoria d'ells, fins i tot abans de començar l'escola, hauran tingut variades i freqüents experiències dins l'àmbit familiar a través d'ordinadors, telèfons intel·ligents o tauletes digitals.

Davant d'aquest fet, no podem concebre una escola actual i moderna on les tecnologies digitals no formin part de l'ecosistema escolar. Tot i així, no hem de perdre de vista que les nostres escoles són comunitats educatives on la formació integral de la persona és l'objectiu principal. La proposta tretze de les 24 propostes de la comunitat educativa marista diu: *"Tecnologia amb un bon ús? Sí, gràcies!"*. Es veu clarament la voluntat d'integrar la tecnologia digital en la dinàmica d'aprenentatge i la tenir molt en compte l'esperit crític i l'ètica en el seu ús.

En últim terme, tal com hem descrit a l'inici en relació amb el que volem aconseguir amb l'alumnat, volem que els nostres infants i joves aprenguin sobre tecnologia i amb tecnologia per esdevenir ciutadans autònoms i crítics, integrats en la societat actual i amb capacitat per continuar aprenent al llarg de la vida.

A nivell general, considerem que l'ús de les tecnologies i els mitjans digitals han tenir un paper rellevant a les nostres escoles en aquest moment de canvi perquè:

- recolzen i potencien els processos d'ensenyament i aprenentatge en totes les etapes educatives i àmbits curriculars.
- faciliten el desenvolupament de nous rols, la gestió de l'aula i el treball cooperatiu i col·laboratiu de l'alumnat i del professorat, així com les possibilitats de personalització.
- faciliten els processos de seguiment i avaluació de l'alumnat, del professorat i de l'escola.
- faciliten els processos de comunicació entre tots els membres de la comunitat educativa.
- permeten el treball en xarxa a nivell intern i amb d'altres entitats educatives, trencant les barreres físiques, temporals i organitzatives de l'escola.
- permeten donar visibilitat i difondre les activitats, els esdeveniments i les pràctiques educatives de referència que es desenvolupen a l'escola.
- optimitzen la presa de decisions pedagògiques i administratives perquè faciliten la recollida, tractament i anàlisi de les dades del centre.
- promouen l'eficàcia en la gestió de la informació i el coneixement que es genera a l'escola.
- proporcionen un ambient segur de treball, evitant-se l'accés a material inadequat i prevenint el mal ús dels sistemes i els equipaments.

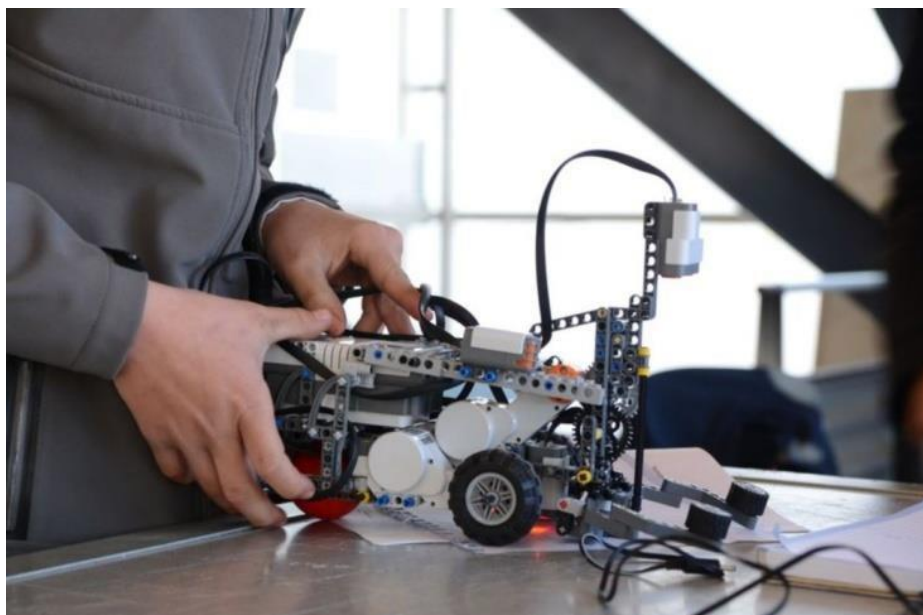
Les tecnologies i els mitjans digitals en relació al procés d'aprenentatge de l'alumnat han de:

- garantir l'assoliment de la competència digital de l'alumnat i l'enriquiment i millora dels aprenentatges: motivadors, actius, experiencials, autònoms, socials, personalitzats i autoregulats.
- facilitar l'accés, la recerca i el tractament de la informació i la construcció de nou coneixement, apropant l'alumnat a la realitat del món que els envolta.
- fomentar l'autonomia en el procés d'aprenentatge de l'alumnat.
- promoure el treball col·laboratiu de l'alumnat.
- afavorir la interacció social dins i fora de l'escola.
- donar visibilitat als treballs i productes realitzats per l'alumnat.

- permetre la participació activa de l'alumnat dins l'aula, en la vida del centre i la xarxa d'escoles maristes.
- facilitar l'accés de l'alumnat a recursos educatius multimèdia d'alta qualitat perquè puguin utilitzar-los en qualsevol lloc i en qualsevol moment.
- permetre a l'alumnat realitzar un seguiment del seu propi progrés, que l'ajudi a construir el seu propi projecte personal (portafolis digitals).

Les tecnologies i els mitjans digitals en relació al procés d'ensenyament dels docents han de:

- garantir l'assoliment de la competència digital i el desenvolupament professional d'acord amb els processos de canvi que tenen lloc a la societat i a l'escola.
- afavorir el canvi metodològic i la innovació a l'ensenyament d'acord amb les necessitats de l'era digital.
- permetre als equips educatius el treball en xarxa.
- donar suport a la planificació del treball dins i fora de l'aula millorant-ne la productivitat i l'eficiència.
- donar suport als enfocaments inclusius orientats a la personalització dels aprenentatges, ajustant els recursos i les activitats a les necessitats i interessos particulars de l'alumnat.
- estimular la creació, utilització i adaptació de recursos educatius específics per part dels docents, adequats a les necessitats i situacions concretes de l'alumnat.
- facilitar el seguiment i l'avaluació dels grups i de l'alumnat, especialment d'aquells que presenten més dificultats d'aprenentatge.
- facilitar la cerca de recursos i materials digitals i valorar-ne la qualitat i conveniència.

Les tecnologies digitals en relació amb les famílies han de:

- donar suport a la informació actualitzada sobre l'escola i els serveis educatius que ofereix.
- proporcionar oportunitats suficients als pares perquè participin en l'educació de les seus fills i en la vida del centre.
- donar suport als processos de comunicació amb les famílies sobre les tasques, els processos i els resultats d'avaluació i seguiment tutorial dels fills.
- garantir l'accés al pla d'estudis i als recursos digitals necessaris perquè puguin donar suport als aprenentatges dels seus fills fora de l'escola.
- oferir oportunitats suficients perquè utilitzin mètodes de comunicació eficaços amb el professorat i l'equip directiu del centre.

Altres consideracions:

- Les competències digitals a l'educació han esdevingut contingut curricular en totes les etapes del sistema educatiu, tal com es descriuen en el currículums oficials a nivell nacional i autonòmic.
- Aquesta competència es considera una competència transversal, que s'ha d'atendre i desenvolupar des de cadascuna de les àrees curriculars. No es contempla, l'assoliment de la competència digital com un aprenentatge al marge dels continguts específics de les àrees.
- Els beneficis que les tecnologies i els mitjans digitals tenen en els processos d'aprenentatge de l'alumnat no són una conseqüència directa de la seva incorporació dins l'aula. Aquesta millora potencial passa per una adopció transformadora de les tecnologies des d'una perspectiva de canvi metodològic.
- Resulta imprescindible modular el paper de les tecnologies en cadascuna de les etapes educatives i acompanyar l'alumnat en l'ús i el coneixement amb tecnologies digitals, des d'una actitud crítica, ètica i responsable.
- L'escola ha de contrarestar la sobreexposició dels infants i joves a les tecnologies, especialment en etapes primerenques. En l'etapa d'educació infantil, el seu ús hauria de ser reduït i no hauria de substituir el treball manipulatiu i experimental propis de l'etapa.
- Des d'aquesta perspectiva, creiem que els projectes verticals de robòtica es poden introduir a partir de l'educació primària. A la secundària i al batxillerat aquests projectes són recomanables pel seu gran potencial.
- S'han tenir compte en el disseny dels espais d'aprenentatge, les instal·lacions, el mobiliari i els equipaments de l'escola per tal d'acomodar-los al tipus de treball de la societat actual.

6. ESTRUCTURA DE CICLES I ETAPES

En el procés de cocreació del nou model pedagògic, Maristes Xarxa Innovació vol plantejar-se a fons els aspectes que configuren la proposta educativa. La comunitat educativa també ho va expressar en una de les seves 24 propostes, concretament, la quarta: “Repensem l’estructura de cicles i etapes”.

Un d’aquests aspectes rellevants és l’estructura amb què s’organitzen els diferents cursos i nivells. La reflexió sobre l’estructura de cicles i etapes resulta molt important per poder construir la proposta del model pedagògic. Seguint la reflexió iniciada per l’equip IMPULS-II (2016-2017), l’equip FITA-I ha analitzat novament possibles alternatives a l’estructura organitzativa actual.

En fer l’anàlisi es detecta que, actualment, les dificultats més importants derivades del criteri organitzatiu es donen, sobretot, en els canvis d’etapa. Són moments en què hi ha diferències a nivell organitzatiu, enfocaments metodològics, condicions laborals, etc. i que porten sovint a tenir, bàsicament, falta de coherència pedagògica entre les etapes. Destaca també la dificultat per garantir l’acompanyament dels infants i joves al llarg de l’escolaritat. Per exemple, a l’ESO hi ha tutors que tenen molt poques hores de contacte setmanals amb els seus tutelats. Uns altres factors a tenir en compte en l’anàlisi són, d’una banda, la incertesa en la política educativa en context actual també, i, de l’altra, l’impacte que poden tenir els diversos projectes d’innovació educativa que s’estan vivint al país, alguns del quals proposen canvis en l’estructura organitzativa de cicles i etapes

Per mirar de respondre a aquestes dificultats i per afavorir el canvi que estem plantejant a MXI, s’han analitzat dues propostes alternatives a l’estructura organitzativa actual:

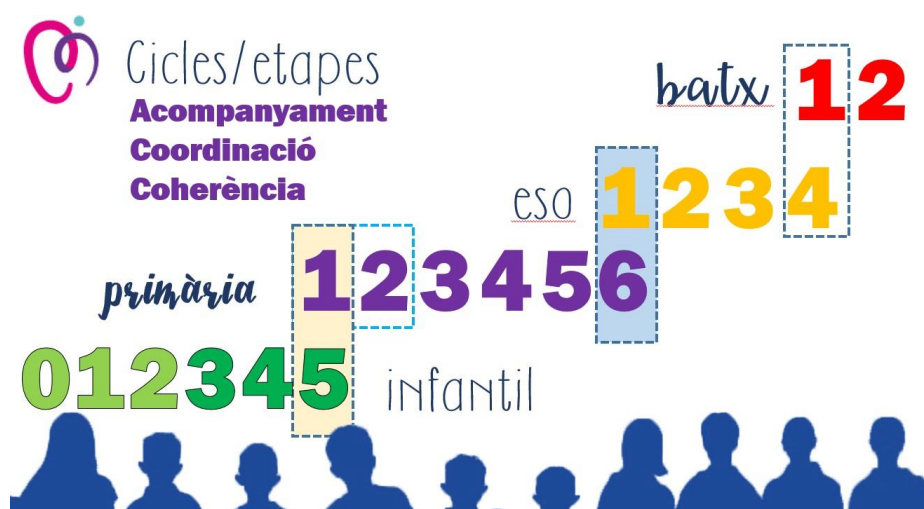
- Organitzar els cursos per cicles de 2 anys (EI3 i EI4 , EI5 i 1r, 2n i 3r, 4rt i 5è , 6è i 1r ESO, 2n i 3r ESO, 4rt ESO-post obligatòria). Aquesta proposta es va fer arribar a través del procés participatiu de Maristes Xarxa Innovació (2016-2017).
- Organitzar els cursos per cicles de 3 anys (0-EI2 Bressol; EI3-EI5 Preescolar; 1r-3r Primària; 4t-6è Bàsica; 1r-3r Secundària; 4t-2n BAT Específica), proposta que presenta el Consell Escolar de Catalunya amb el projecte *Ara és demà*⁷.

Els criteris d’anàlisi han estat basats en el que aporta la psicologia evolutiva; la durada d’alguns processos d’aprenentatge cabdals, com ara la lectoescriptura; l’impacte del canvi en la imatge projectada per MXI, tant a nivell intern com extern; les implicacions en altres aspectes organitzatius, com per exemple les condicions laborals del professorat.

⁷ Projecte *Ara es demà*, Debat sobre el futur de l’educació a Catalunya promogut pel Consell Escolar de Catalunya (2016). Ponència sobre l’estructura del sistema educatiu
<http://consellescolarcatal.gencat.cat/ca/actuacions/jornades/araesdema/ponencies/>

Les **conclusions** principals a què s'ha arribat són:

- Entenem que proposar una estructura organitzativa diferent a l'actual podria ajudar a una major percepció de canvi i innovació per part de la comunitat educativa i, certament, podria reforçar certes línies d'acció intuïdes en el nou model.
- No obstant això, el canvi d'estructura no garanteix en ell mateix la superació de les principals dificultats que veiem en el model actual.
- Les propostes de canvi d'estructura analitzats ens oferien dificultats en el terreny laboral difícilment salvables i a nivell organitzatiu en aquells centres que tenen dos edificis.
- No veiem suficient claredat per proposar un canvi en l'estructura, ni entenem que aquest canvi sigui decisiu ni imprescindible per al projecte Maristes Xarxa Innovació.
- Sí que veiem imprescindible tenir determinació per implementar mesures que, dins de l'organització actual, permetin superar les dificultats i mancances detectades. Aquestes mesures haurien de respondre a preguntes com per exemple:
 - Com podem donar coherència pedagògica entre les etapes?
 - Quins mecanismes de coordinació hem d'implementar o millorar?
 - Com podem garantir un millor acompanyament dels infants i joves?

7. ANNEX. METODOLOGIES

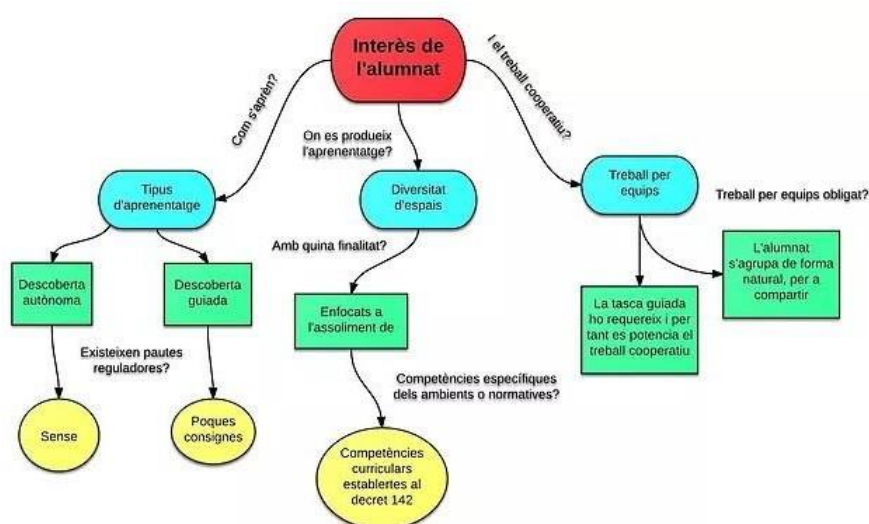
Ambients

Una de les metodologies més innovadores i actuals del moment. Treballar i aprendre per ambients implica que l'alumnat disposi de llibertat i autonomia per circular pels diferents espais de l'escola (equipats del material imprescindible per aprendre) en base a les seves preferències. Cal destacar però, que no sempre es produeix aprenentatge a partir de la descoberta autònoma, sinó que l'educador també realitza una tasca de guia i dinamitzador.

El treball per ambients ofereix una sèrie d'espais concrets, amb materials i recursos específics, propis del món, que permeten que l'alumnat experimenti, manipuli, interactui i aprengui de forma autònoma, ja sigui individualment, o en grup.

Els ambients ofereixen un aprenentatge que té una doble vessant: descoberta autònoma i descoberta guiada. La descoberta autònoma es produeix quan l'alumnat experimenta sense cap tipus de consigna, i adquireix els aprenentatges en base a les accions que realitza. En canvi, la descoberta guiada parteix de la funció de l'educador com a dinamitzador dels ambients, on, a través d'una sèrie de pautes es regula l'aprenentatge i la tasca de l'alumnat.

Els ambients, a diferència de les aules convencionals, parteix d'un aprenentatge manipulatiu i vivencial, que busca crear un impacte emocional en l'alumnat, per tal que sigui més significatiu. Parteix de la lògica i simple premissa que si l'alumnat està interessat en la tasca, aprendrà amb major facilitat.

Aprenentatge basat en problemes (PBL)

Estratègia d'ensenyament que inverteix l'organització tradicional dels processos d'aprenentatge. Habitualment, en primer lloc i de forma molt diversa, s'exposen els objectius; tot seguit, a través d'un conjunt heterogeni d'activitats, es presenta la informació pertinent, es treballa el marc conceptual. Posteriorment, però no sempre, es promou l'aplicació del coneixement adquirit en el marc de la resolució d'un problema.

En canvi, en l'aprenentatge basat en problemes, primer es presenta el problema, i a partir de la delimitació d'allò que ja es coneix i d'allò que no se sap, s'estableixen els objectius, s'identifiquen les necessitats d'aprenentatge que són bàsiques, es dissenya i se segueix un pla d'actuació, perquè al llarg del procés en què es produeix l'aprenentatge, es resolgui simultàniament el problema.

Aprentatge basat en problemes

Plantejament del problema

Identificació de coneixements previs, necessitats, recursos i accions que calen per resoldre el problema. Organització del procés. Planificació de les fases i seqüenciació de les accions.

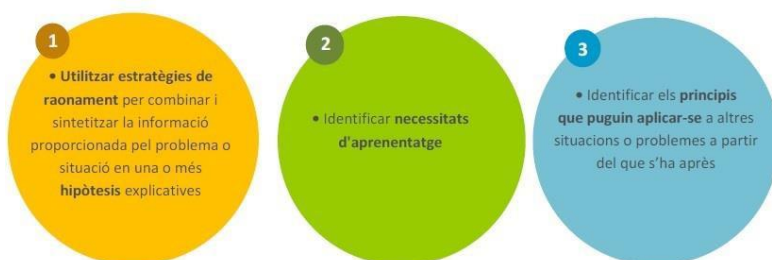
Desenvolupament i regulació del procés per trobar respostes o explicacions. (realització de les accions, localització i selecció de la informació)

Formulació d'una resposta. Justificació. (ús de la informació, aplicació del coneixement)

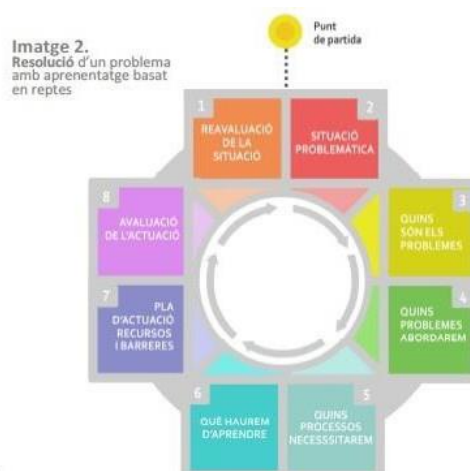
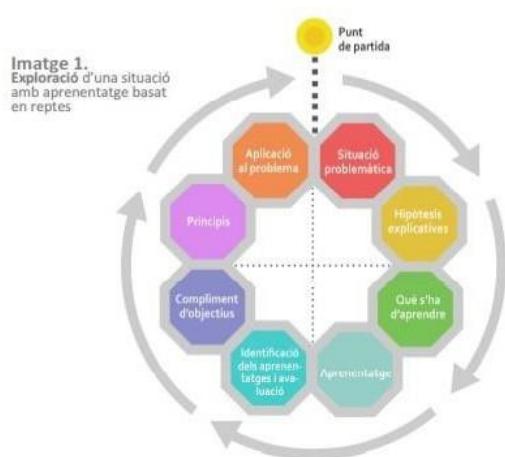
Aprentatge basat en reptes (ABR)

En l'aprenentatge basat en reptes s'han de complir tres grans premisses:

Tant si s'utilitza per resoldre un problema (resolució) com si tan sols és per aproximar-se a la situació (exploració), l'aprenentatge basat en reptes es du a terme dins d'un context determinat per:

- Els objectius d'aprenentatge, tant els objectius generals del programa com els objectius individuals dels estudiants
- Les dades i la informació del problema, situació o repte presentat
- El coneixement previ i les habilitats de cada estudiant

Assemblea d'aula

És una metodologia, una forma de canalitzar les inquietuds dels nostres alumnes.

L'Assemblea és el moment on els alumnes parlen, opinen, s'escolten, dialoguen...per tal de fer propostes de millora i arribar així a acords de classe.

Debat socràtic (també "diàleg socràtic" o "cercle socràtic")

Metodologia basada en la conversa reflexiva, l'escolta activa i el feedback formatiu.

La conversa grupal es desenvolupa a partir d'un tema nuclear i l'autoregulen els propis participants des d'una actitud d'indagació i amb l'objectiu compartit de comprendre més profundament les idees abordades amb la col·laboració i participació de tothom.

S'organitza en dos cercles de persones que desenvolupen successivament els rols de conversadors actius/oients actius i s'ofereixen un retorn formatiu alternativament.

Design Thinking

És un mètode per a generar idees innovadores que centra la seva eficàcia en entendre i donar solució a les necessitats reals dels usuaris. Prové de la forma en la que treballen els dissenyadors de producte. D'ençà el seu nom, que en català es tradueix de forma literal com "Pensament de Disseny", tot i que hi ha qui prefereix entendre'l com "La manera en què pensen els dissenyadors".

Dilemes morals

Tècnica per a l'anàlisi crític que consisteix en una narració breu en la qual es planteja una situació problemàtica que presenta un conflicte de valors, ja que el problema moral que s'exposa té diverses solucions possibles que entren en conflicte unes amb altres. Aquesta dificultat per a triar una conducta obliga a un raonament moral sobre els valors que estan en joc, exigint una reflexió sobre el grau d'importància que donem als nostres valors.

Estudis de casos

Tècnica per a l'anàlisi crític que consisteix en proporcionar una sèrie de casos que representin situacions problemàtiques diverses de la vida real per a què s'estudiïn i analitzin. D'aquesta manera, es pretén entrenar als alumnes en la generació de solucions.

Flipped classroom o classe invertida

Mètode pedagògic que pot implicar un canvi del concepte del paradigma de l'ensenyament global dins les aules.

A diferència de les metodologies tradicionals, que consisteixen en fer classes magistrals i manar deures als alumnes per fer a casa, aquest mètode permet el treball cooperatiu dins l'aula després d'un treball individual que prèviament, amb l'orientació del professor i uns continguts adequats al seu nivell i a la unitat didàctica corresponent, s'han preparat a casa.

Els continguts els proveeix el professor mitjançant la visualització d'un vídeo, una explicació en línia... o bé, els alumnes han de fer un seguit de recerques per Internet que els facilitaran la comprensió i la reflexió dels continguts que es desenvoluparan a l'aula.

Gamificació

Tècnica d'aprenentatge que es pot utilitzar a l'aula (però també en molts altres àmbits, com per exemple, l'empresa) per tal de transferir als infants tota una sèrie d'aprenentatges, però a través d'una experiència lúdica i emprant tota una sèrie de recursos típics en els jocs: sistemes de puntuació, recompenses, medalles, etcètera.

Projectes d'Aprenentatge Servei (APS)

Una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulats en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo.

És, doncs, un projecte educatiu amb utilitat social.

La relació circular que s'estableix entre l'aprenentatge i el servei genera una nova realitat que intensifica els efectes de cada un per separat. L'aprenentatge millora el servei a la comunitat, perquè aquest guanya en qualitat, i el servei dona sentit a l'aprenentatge, perquè allò que s'aprèn es pot transferir a la realitat en forma d'acció.

Simulacions

És “una situació o un escenari creat per permetre que les persones experimentin la representació d’un esdeveniment real amb la finalitat de practicar, d’aprendre, avaluar, de provar o d’adquirir coneixements de sistemes o d’actuacions humanes”.

Es tracta d'una experiència transformada, més que un espai o tecnologia. Es tracta, doncs, d'un entorn d'aprenentatge situat basat en l'acció sense risc.

És el motor que permet accelerar l'experiència dels futurs professionals, mitjançant la creació de situacions complexes en les quals han de prendre, necessàriament, múltiples decisions.

A cada simulació, context, aprenentatge i coneixement són inseparables. La simulació situa al participant davant d'una experiència que li permet reflexionar sobre la pràctica, atribuir-li significat i transferir aquest aprenentatge a la seva pràctica professional.

Tècniques d'aprenentatge cooperatiu (AC/TC)

Terme genèric usat per referir-se a un grup de procediments d'ensenyament que parteixen de l'organització de la classe en petits grups on els alumnes treballen conjuntament de forma coordinada per tal de resoldre les tasques acadèmiques i aprofundir en el seu aprenentatge.

Es tracta d'una forma d'organitzar l'aula i les tasques que s'hi realitzen de manera que els objectius dels components de cada grup estan estretament vinculats, cadascun d'ells només pot assolir els seus objectius si la resta aconsegueix assolir els seus.

Diversitat de tècniques: puzzle/mosaic/trencaclosques, divisió de rendiment per equips (STAD), grups de recerca, grups d'experts (Co-Op), tutories entre iguals

8. FONTS D'INSPIRACIÓ DE LA PROPOSTA PEDAGÒGICA

Aprentatge experiencial. *Perspectiva holística que consisteix en un procés cíclic de quatre etapes combinant l'experiència concreta (fer), l'observació reflexiva (observar), la conceptualització abstracta (pensar) i l'experimentació activa (planificar).*

Autor de referència: Kolb, D.

Avaluació formadora. *Canvi de perspectiva focalitzada en una avaluació amb una finalitat reguladora dels aprenentatges identificant els errors i trobant camins per superar-los mitjançant un model de retroalimentació efectiu; més enllà de la seva finalitat tradicional de l'avaluació com a mitjà per comprovar què s'ha après i quantificar o qualificar els resultats d'un procés d'ensenyament-aprenentatge.*

Autors de referència: Sanmartí, N., Monereo, C., Hattie, J. i Timperley, H.

Combinació de metodologies. *Aquest enfocament valora el potencial de la combinació de diverses metodologies. Cerca atendre els múltiples propòsits del projecte educatiu i demana l'art de saber trobar l'equilibri en la combinació. És un enfocament que pot respondre millor a la diversitat de ritmes i estils d'aprenentatge.*

Autor de referència: Peterson, A

Cultura de la trobada i del diàleg. *La trobada i el diàleg van més enllà de la conversa per conèixer-se. Cal aprendre la "gramàtica del diàleg" per superar la indiferència, construir ponts i trobar respostes als reptes del nostre temps, així com descobrir la riquesa de la vida humana en tota la seva profunditat. El diàleg autèntic es dona en un marc ètic de requisits i actituds formatives així com d'objectius socials en els quals cal educar: llibertat, igualtat i reconeixement de la dignitat de tots els interlocutors.*

Autors de referència: Papa Francesc

Cultura de pensament. *Àmbit de l'aula i el centre en què diverses forces (llenguatge, valors, expectatives i hàbits) operen conjuntament per expressar i reforçar l'empresa del bon pensament, tant individual com col·lectiu, de manera que l'esperit del bon pensament està arreu i tothom la duu a terme amb esforç per arribar a ser reflexius, crítics i imaginatius mitjançant elements claus com ara les destreses i les rutines de pensament, i els hàbits de la ment.*

Autors de referència: Swartz, R., Perkins, D., Costa, A., Kallick, B., i De Bono, E.

Cultura vocacional – acompanyament. *És l'essència de la missió educativa marista: Acompanyar els infants i joves en el seu camí de descoberta del món i posant les bases per a la seva realització personal amb la comunitat com a referent ineludible.*

Ho fem a l'estil de Maria, a través de la presència, el tracte proper i senzill i moguts per l'experiència de Jesús de Natzaret.

Autors de referència: Rúbies, R., Vicente, J. Maristes Catalunya

Democràcia profunda. *Amplia la concepció tradicional de la democràcia i s'ocupa dels sentiments i somnis més subtils de totes les persones involucrades. Prendre consciència de la diversitat, dels rols i dels sentiments.*

Autors de referència: Mindell, A.

Educació emocional. *Procés educatiu, continu i permanent, que pretén potenciar el desenvolupament emocional com a complement indispensable del desenvolupament cognitiu, constituint ambdós els elements essencials del desenvolupament de la personalitat integral. El seu objectiu és el desenvolupament de competències emocionals (consciència, regulació emocional, autogestió, intel·ligència, habilitats de vida i benestar) per tal d'afrontar millor els reptes que es plantegen a la vida quotidiana i la presa de decisions, així com l'augment del benestar personal i social.*

Autors de referència: Bisquerra, R., Damasio, A.R., i Goleman, D.

Educació i aprenentatge al segle XXI. *Els estudis més recents sobre la naturalesa de l'aprenentatge, els seus principals trets i les orientacions per a la creació d'ambients d'aprenentatge innovadors.*

Autors de referència: Istace, D., Dumond, H., Benavides, F.

Educació lenta. *Tendència sorgida del moviment slow, que incideix en la importància dels processos més que no pas dels resultats, i que comporta respectar uns ritmes i espais equilibrats i variats en funció de cada situació d'aprenentatge i de les necessitats tant comunes com específiques de l'alumnat, atenent al paradigma de l'educació inclusiva i diversificada.*

Autors de referència: Domènech, F., J.; Zavalloni, G. i Honoré, C.

Educació pel desenvolupament i la solidaritat (EpSD). *Empodera els aprenents per a prendre decisions informades i accions responsables per a la integritat ambiental, la viabilitat econòmica i una societat justa, per a les generacions presents i futures, mentre es respecta la diversitat cultural. Es tracta d'un aprenentatge al llarg de la vida, i una part integral d'una educació de qualitat, entesa com a holística i transformacional de la societat, per tal d'aconseguir el seu objectiu de transformació de la societat.*

Autors de referència: EduAlter

Educació viva. *Pedagogia alternativa que se centra en l'aprenentatge basat en l'amor, el respecte i la llibertat, i que es basa en la interacció entre l'alumnat i el seu entorn, de manera que l'alumnat desenvolupa rols, capacitats i habilitats a través de la curiositat i l'experimentació gràcies a les eines necessàries que tothom posseeix per percebre el món, interpretar-lo i prendre les pròpies decisions, així com a l'acompanyament de l'educador, qui els ha de proporcionar recursos i estímuls cognitius i emocionals apropiats.*

Autors de referència: Malaguzzi, L. i Wild, R.

Intel·ligències múltiples. *La teoria de les intel·ligències múltiples de Gardner planteja una visió plural de la intel·ligència, reconeixent en ella diverses facetes, a mode de potencials cognitius que formen part d'un sistema i que seran activades, o no, depenent dels valors d'una cultura determinada, les oportunitats disponibles en aquella cultura, i les decisions personals fetes pels individus i /o les seves famílies, professors, i altres.*

Autor de referència: Gardner, H.

Modernitat líquida. *Aquest concepte explica les característiques de l'època actual en què la solidesa i la rigidesa que donaven sentit i estabilitat en el passat (modernitat sòlida) deixen pas a la flexibilitat en un món provisional on tot canvia d'un moment a un altre i que has d'estar a punt per canviar la sintonia, la ment, en qualsevol moment en què això sigui requerit. Això crea una situació líquida, en què hi ha por a fixar les coses per sempre, perquè som conscients que tot canvia.*

Autor de referència: Bauman, S.

Pràctica reflexiva. *Els docents han de generar processos cíclics d'indagació autorreflexiva i reflexió pedagògica sobre la pròpia acció educativa, tant individual com col·lectivament, per poder aconseguir la transformació en les pràctiques educatives.*

Autors de referència: Imbernón, F. Kaser, L., Halber, J. Perrenoud, P. Schön, D. Latorre, J.

Treball cooperatiu. *Potencia l'aprenentatge entre iguals. S'articula sobretot amb el treball en grups heterogenis en què sorgeixen, entre d'altres, el conflicte cognitiu i les necessitats de dialogar, contribuir, comprendre, proposar o resoldre, fomentant la responsabilitat individual i la cerca d'objectius comuns.*

Autors de referència: Johnson & Johnson, i Pujolàs, P.

Paradigma de la complexitat. *Forma d'interpretació de la realitat distinta a l'existent durant molt de temps, que entén el món com un tot orgànic indissociable. El pensament complex implica que el coneixement sigui comprensible d'una manera multidisciplinària i multidimensional, mitjançant un procés circular des de la unió i la separació de les parts que conformen el tot, i des de la síntesi i l'anàlisi.*

Autors de referència: Morin, E.

9. BIBLIOGRAFIA

- Ala-Mutka, K. et al. (2010). *The Future of Learning: European Teachers' Visions*. Report on a foresight consultation at the 2010 eTwinning Conference, Seville, 5-7 February 2010. European Commission, Joint Research Centre, Institute for Prospective Technological Studies. Recuperat de <http://lewebpedagogique.com/perceval/files/2010/10/Future-of-Learning.pdf>
- Bisquerra, R. (2016). *10 Ideas Claves: Educación emocional*. Barcelona: Graó
- Bona, C. (2016). *Las escuelas que cambian el mundo*. Madrid: Plaza y Janés
- Costa, A. & Kallick, B. (2000). *Habits of Mind: A Developmental Series*. Book I, II, III, IV. Association for Supervision and Curriculum Development: Alexandria, VA.
- De Bono, E. (2008). *El pensamiento lateral: Manual de creatividad*. Buenos Aires: Paidós.
- Domènech, J. (2009). *Elogio de la Educación Lenta*. Barcelona: Graó
- Dumont, H.; Istance, D. and Benavides, F. (2010). *The Nature of Learning: Using Research to Inspire Practice*. Recuperat de <http://www.oecd.org/education/ceri/50300814.pdf>
- EduAlter. Guia d'orientacions pedagògiques per a la incorporació de l'Educació per al Desenvolupament al currículum de primària i secundària des de la perspectiva de les competències bàsiques. Competencias i Educación el Desarrollo. Recuperat de <http://competenciasiepd.edualter.org/ca>
- FCONGD (2007). *L'educació per al desenvolupament: una estratègia imprescindible*. Barcelona.
- Francisco, P (2016). *Por una cultura del encuentro*. Misas Matutinas en la Capilla de la Domus Sanncta Marthae. Vaticano. Roma. Recuperat de https://w2.vatican.va/content/francesco/es/cotidie/2016/documents/papa-francesco-cotidie_20160913_cultura-encuentro.html
- Fundació Jaume Bofill (2016). *Educació Maker: Convertim l'escola en un laboratori de creació*. Recuperat de <http://www.fbofill.cat/agenda/educacio-maker-com-convertim-lescola-en-un-laboratori-de-creacio>
- Gardner, H. (2005): *Inteligencias múltiples: La teoría en la práctica*. Barcelona: Paidós.
- Giussepe, V.; Vincenzo, A. (2017). *Educación al humanismo solidario*. Congregación para la educación católica. Roma. Recuperar de http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccatheduc/documents/rc_con_ccatheduc_doc_20170416_educare-umanesimo-solidale_sp.html
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than I. Q.* New York: Bantam Books.
- Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research* 77, no. 1: 81–112. DOI: 10.3102/003465430298487
- Honoré, C. (2004). *Elogio de la Lentitud: un movimiento mundial desafía el culto a la velocidad*. Barcelona: RBA Libros.
- Imbernón, F. (2007). *10 Ideas clave: La formación permanente del profesorado*. Barcelona: Graó
- Innerarity, D. (2010). *Incertesa i creativitat. Educar per a la societat del coneixement*. Debats d'educació, 18. Fundació Jaume Bofill, Barcelona. Recuperat de <http://www.fbofill.cat/sites/default/files/524.pdf>
- Llaquet, P.; Miranda, M.J. i Regí, C. (2012). *La evaluación para la mejora profesional*. *Educaweb, Monográfico 224: Evaluación y calidad en el aula*. Recuperat de <http://www.educaweb.com/noticia/2012/01/16/evaluacion-mejora-profesional-5180/>

- Johnson, D.W.; Johnson, R.T. & Holubec, E.J. (1999): *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Buenos Aires: Paidós.
- Kaser, L. I Halber, J. (2017), *The Spiral Playbook, Liderar amb mentalitat indagadora a sistemes educatius i escoles*. Canada: Canadians for 21st Century Learning and Innovation.
- Kolb, D. A. (2014). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. New Jersey: FT press.
- Latorre, J. (2003). *La investigación-acción: conocer y cambiar la práctica educativa*. Barcelona: Graó.
- Malaguzzi, Loris <http://dspace.ucuenca.edu.ec/bitstream/123456789/2237/1/tps740.pdf>
- Mindell, A. (2014), *La democracia profunda de los foros abiertos*, Barcelona: DDeXpresiones de democracia profunda
- Monereo, C. (Coord.). (2009). *En PISA como excusa. Repensar la evaluación para cambiar la enseñanza*, Barcelona: Graó.
- Morin, E. (2014). *Enseñar a vivir. Manifiesto para cambiar la educación*. Paidós: Barcelona.
- OECD (2013). *Innovative Learning Environments*. Educational Research and Innovation, OECD Publishing. Recuperat de https://read.oecd-ilibrary.org/education/innovative-learning-environments_9789264203488-en#page1
- OECD (2017). *The OECD Handbook for Innovative Learning Environments*. Paris. Recuperat de https://read.oecd-ilibrary.org/education/the-oecd-handbook-for-innovative-learning-environments_9789264277274-en#page1
- Perkins, D. (1993). Teaching for understanding. The Professional Journal of the American Federation of Teachers, v17 n3 p8,28-35 Fall
- Perrenoud, P. (2004). *Desarrollar la práctica reflexiva en el oficio de enseñar: profesionalización y razón pedagógica*. Barcelona: GRAÓ.
- Peterson, A. et al. (2018). *Understanding innovative pedagogies: Key themes to analyse new approaches to teaching and learning*. OECD Education Working Papers, No. 172, OECD Publishing, Paris. Recuperat de [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=EDU/WKP\(2018\)8&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=EDU/WKP(2018)8&docLanguage=En)
- Pujolàs, P. (2008). *El aprendizaje cooperativo. 9 ideas clave*. Barcelona: Gray
- Sabaté, F. (2016). *La clau de l'èxit de la pedagogia maker en una característica intrínseca en tots els nens: la curiositat (Entrevista)*. Educació de demà. Fundació Jaume Bofill. Recuperat de http://www.fbofill.cat/sites/default/files/Entrevista%20Frank%20Sabat%C3%A9_300516.pdf
- Sanmartí, N. (2007). *10 Ideas clave: Evaluar para aprender*. Barcelona: Graó.
- Sanmartí, N. (2010). *Avaluar per aprendre*. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. Recuperat de http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0024/fc53024f-626e-423b-877a-932148c56075/avaluar_per_aprendre.pdf
- Schön, D.(1998). *El profesional reflexivo: cómo piensan los profesionales cuando actúan*. Barcelona: Paidós.
- Swartz, R., Costa, A., Beyer, B., Reagan, R., & Kallick, B. (2013). *El aprendizaje basado en el pensamiento*. Cómo desarrollar en los alumnos las competencias del siglo XXI. Madrid: SM
- Tishman, S.; Perkins, D.; Jay, E. (2001). *Un aula para pensar* (aprender y enseñar en una cultura del pensamiento). Buenos Aires: Aique.

UNESCO (2015). *Rethinking Education: Towards a global common good?* Paris. Recuperat de <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002325/232555e.pdf>

Wild, R. (2011). *Educar para ser*. Barcelona: Editorial Herder.

World Education Forum (2015). *Education 2030 Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4*. Recuperat de http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/education-2030-incheon-framework-for-action-implementation-of-sdg4-2016-en_2.pdf

Zavalloni, G. (2011). *La pedagogía del caracol: Por una escuela lenta y no violenta*. Barcelona: GRAÓ.

Documents Maristes

Missió Educativa Marista. Roma, 1998

Estil Educatiu Marista. Barcelona, 2000

Metodologia Educativa Marista. Barcelona, 2003

Evangelitzadors entre els joves. Roma, 2011

Es posà a caminar amb ells. Marc provincial pastoral. Barcelona, 2013

Atreveix-te a mirar. Marc provincial per a l'educació en la interioritat. Barcelona, 2013